

Dansen i spejlet

John R. Johnsens dansefotos

Det Kongelige Bibliotek præsenterer denne sommer sin samling af John R. Johnsens dansefotos fra perioden 1970-1995 – både i en bog og en udstilling. Begge dele er baseret på den database, som Erik Aschengreen, Anne Middelboe Christensen og Kirsten Sørensen har udarbejdet ved Kort- og Billedafdelingen siden 2007.

Billederne er sort-hvide fotos af både balletdansere og moderne dansere. Størst er samlingen af billeder fra Den Kongelige Ballet og dens Bournonville-tradition. Men internationale kompagnier som New York City Ballet, Alvin Ailey American Dance Theater og Maurice Béjarts Le Ballet du XXe siècle vises også i intense glimt indfanget af John R. Johnsens kamera.

Romeo og Julie. Tommy Frisboi (Tybalt) og Ib Andersen (Romeo). Koreografi: John Neumeier. Den Kongelige Ballet, 1974. Foto: John R. Johnsen©

Uddrag fra bogen *Dansen i spejlet*. John R. Johnsens balletfotos – af Anne Middelboe Christensen:

Gourmetfotografen

Johnsen bærer kniv. Selvfølgelig bærer han også kamera – han er jo fotograf. Men i en jakkelomme, hvor der ikke ligger en rulle film, ligger der altid en kniv. Sådant en lille foldekniv, som altid er parat, hvis den madglade fotograf skulle løbe ind i et stykke fransk ost eller lidt tørret rensdyrkød. Sådant er John R. Johnsen i det hele taget: Han foretrækker at skære skarpt. Og han foretrækker at skære selv.

I sine fotografier har han snittet sine danseoplevelser op i splitsekunder. Han har skåret kroppene over, så deres

følelsesudtryk blev stærkest – og hakket scenelyset ned, så mørket blev så dragende som muligt. Bagefter har han beskåret sine fotografier, så danserne på billederne kaster deres kroppe ind i rummet med så stor kontrast som muligt. Muskuløse og smidige kroppe – og ganske ofte svedige. For Johnsens kamera har det bedst med at være så tæt på, at linsen kan fange dansernes sveddråber, når de pibler frem.

Johnsen er en årgang 1945. Han griber gladeligt ud efter sin mobiltelefon og sin nye computer. Men derudover sætter han en stor ære i ikke at følge med tiden. Han insisterer i hvert fald fortsat på at klikke på sit gamle, trofaste Leica-kamera. Digitale kameraer bliver han aldrig venner med; de er forskudte

Romeo og Julie. Mette-Ida Kirk og Ib Andersen. Koreografi: John Neumeier. Den Kongelige Ballet, 1974. Foto: John R. Johnsen©

Etudes. Silja Schandorff og Johan Kobborg. Koreografi: Harald Lander. Den Kongelige Ballet, 1995. Foto: John R. Johnsen ©

i forhold til hans knipsemusikalitet. Og for logiske.

Selv kalder Johnsen sig 'billedmager', når man spørger til hans profession – eller 'celluloid-registrator'. Han er selvlært, og han er æstet. Han er gourmet, både når det gælder dansen og jazzen. Han vil helst kun dvæle ved det sublime. Og han er aldrig et sekund i tvivl om, hvad der er den store præstation, og hvad der er den ordinære. Johnsen stoler på sine øjne og sine ører – og reagerer prompte på det originale. Alligevel bruger han aldrig ordet 'kunstner'. Men det er han altså. Med stort og sårbart K.

Måske er det derfor, at han nu definitivt har lagt kameraet fra sig. Allerede i 1995 var det slut med at fotografere

dans. Så ville han ikke mere. Siden 1967 havde han ellers fotograferet al den dans, han kunne komme i nærheden af – klassisk ballet, moderne dans, danse-teater, black dance, butoh-dans. Men så var epoken ovre. Han ville ikke gentage sig selv og lukkede mørkekammeret ned.

I 2003 solgte han hele sin dansefoto-samling til Det Kongelige Bibliotek. Ca. 200.000 negativer og omkring 20.000 positiver/papirbilleder, der i perioden 2007-2012 er blevet registreret i en database. Nogle hundrede billeder har fundet gennem nåleøjet og er kommet med i denne bog – selvfølgelig ikke uden knivsgeskamp med fotografen. Yndlingsbilleder er svære at lægge i kasser.

Sylfiden. Rose Gad (Sylfiden) og Nikolaj Hübbe (James).
Koreografi: August Bournonville. Den Kongelige Ballet, 1992. Foto: John R. Johnsen©

Uddrag fra bogen *Dansen i spejlet*. John R. Johnsen's balletfotos – af Erik Aschengreen:

Alvin Ailey American Dance Theater

Alvin Ailey (1931-89) og hans dansere var den store succes i 1980'erne, da Niels-Jørgen Kaiser bragte en række internationale dansekompanier til Tivoli, og succesen er fortsat helt frem til i dag.

Aileys dansere har rejst overalt i verden og fungeret som kulturambassadører for USA. Deres dans har rødder i

sort, musikalsk tradition, og deres afro-amerikanske bevægelsesstil er flimrende og broget med elementer hentet mange steder fra. Ailey kombinerer det atletiske, han lærte af den amerikanske modern dance, med jazzdansens sensuelle smidighed og pulsen fra de afro-caribiske rytmer. Hans dans er engageret og skildrer de sortes kamp for en mere retfærdig verden, men bag hans store popularitet hos alverdens folkeslag fra Europa til Asien ligger en dybere forklaring.

Messe pour le temps futur. Sbonach Mirk og Ronald Perry. Koreografi: Maurice Béjart. Ballet du XXe siècle, 1983. Foto: John R. Johnsen©

Cry. Donna Wood. Koreografi: Alvin Ailey. Alvin Ailey American Dance Theater, 1981. Foto: John R. Johnson©

Når Ailey-danserne går på scenen i hans hovedværk *Revelations* (1960), konfronteres vi som tilskuere med

dansens inderste væsen. Dens rytmer, dens glæde, dens livskraft. Vi oplever, at blodet ruller raskere i årerne, og at det er

helt umuligt at sidde stille.

Alvin Ailey øser af dansens urkilder og forplanter en bevægelsesglæde til os i det mørke tilskuerrum. Ailey viser os en sammenhæng mellem krop og ånd, et orgie af dans i livsglad udfoldelse, der har sin baggrund og styrke i en sikker og positiv kristentro. Hos Alvin Ailey går sind, sjæl og sanser i ét. Og det hele er klædt i pragtfulde farver.

Ailey var født i Texas og oplevede som ung fattigdom, depression og det at være udelukket fra mange ting på grund af sin sorte hudfarve. Den sorte baggrund i opvæksten farvede mange af hans værker. Mest betagende måske den store kvindesolo *Cry* (1971), skabt til Judith Jamison, men i Tivoli danset af den smukke, temperamentsfulde Donna Wood.

I *Cry* gennemlever kvinden en række stemninger, som er facetter af en sort kvindes liv: sorg, nedværdigelse, angst, ømhed, fortvivlelse og stolthed for til slut at kaste sig ud i en forrygende udladning af glæde og kraft. *Cry* er en typisk Ailey-komposition, hvor livskraften er stærkere end alt, og hvor dansen

bliver det naturlige, ligefremme udtryk for denne positive livstro. John R. Johnsens mageløse billeder af Donna Wood fik ikon-status, brugt på forsiden af John R. Johnsen-bogen *Ballet i Tivoli* (1983) og som plakat i Tivoli.

Der er masser af humor i Aileys danseunivers. For eksempel i *Night Creature* (1975) til Duke Ellington-musik, hvor man kan studere vandmærket i Aileys stil: de bølgende slangelinjer, hvor hele kroppen glider i ét, energien, pulsen og den stærke overkrop, som vugger i bækkenpartiet, der sidder på kuglelejer hos disse dansere.

Alvin Aileys dansere sender et trinfyrværkeri ud over rampen. Så tindrende som Tivolis egne sole og stjerner mod nathimlen. En jazzelskende fotograf som John R. Johnsen var helt naturligt på bølgelængde med Alvin Ailey American Dance Theater.

Dansen i spejlet. John R. Johnsens dansefotos. Gads Forlag i samarbejde med Det Kongelige Bibliotek. 2012. 240 sider. Ill. ISBN 978-87-12-04687-5. Kr. 349,-